

Brev till Sveriges Regering – Grip in, stoppa äntligen rättsröten i det s.k. styckmordsfallet.

Sedan april 2007 pågår en rättegång vid Attunda tingsrätt angående statens skadeståndsansvar mot Thomas Allgén och Teet Härm, de båda läkarna i det s.k. styckmordsfallet. Som deras ombud har jag klarlagt, att de är precis lika oskyldiga som de allra flesta medborgare till att ha haft något alls att skaffa med mord och likstyckning 1984 av Catrine de Costa. Ingen av dem råkade henne någon enda gång.

Statens skadeståndsansvar är ofrånkomligt, och det driver upp de redan oerhörda skandalerna under snart 25 till en ny nivå, en väldig skam för Sverige.

Under den skriftliga förberedelsen i tingsrätten har statens högste juridiske företrädare, JK Göran Lambertz målat in staten i ett hörn som han omöjligt kan ta sig ur. På UNT:s debattsida skrev jag 25 april i år att JK bryter mot kravet på saklighet och opartiskhet enligt Regeringsformen. Jag avslöjade dock inte fullt ut omfattningen av Göran Lambertz maktfullkomliga trixande för att staten skall undgå ansvar

Under hösten 2007 övergick en pressad Göran Lambertz till personangrepp.

Med utnyttjande av godtrogna mellanmän, som litade på Lambertz' allmänna trevlighet, sökte han slå in en kil mellan läkarna och mig. Om jag avgick som ombud skulle JK antagligen kunna avstå från invändningen, att skadeståndstalan var i huvudsak preskriberad.

Detta rättsvidriga agerande av statens ombud – att söka påverka läkarnas representation genom utpressning – berodde nog inte bara på Lambertz ansträngningar att skydda staten från ansvar och från att vidden av skandalerna är på väg att nystas upp. Göran Lambertz har goda skäl till oro för egen del, eftersom mina helt korrekta utredningar ger underlag för stark kritik av JK:s agerande i detta ärende fr.o.m. mars 2005.

Läkarna ville ingalunda att jag skulle överge dem. Då tog Lambertz nya tag. I en märklig e-postkorrespondens med f.d. justitierådet Bengtsson, som t.o.m. haft kontor i JK:s lokaler, sökte Lambertz återigen hävda att jag var olämplig som ombud för läkarna. Korrespondensen om min olämplighet spreds vidare av Nils Funcke, chefredaktör för Riksdag och Departement.

Vem kan det ha varit annat än Lambertz eller någon annan på JK-ämbetet som missbrukade meddelarfriheten för att informera Funcke, en anhängare av Lambertz talanger, om min förmodade olämplighet, en nyhet som senare fick avsevärd spridning?

Under den muntliga förberedelsen i december 2007 fortsatte JK:s underombud med förnekanden och bestridanden av alla åberopade fakta och påståenden från kärandesidan, dock utan ett enda rimligt argument. Vid sidan den pågående, muntliga förhandlingen i domstolen fortsatte Göran Lambertz att frikostigt vilseleda journalister om bevisläget i målet, även genom tv-framträdanden.

Den 22 april i år meddelade rådmannen Nils Hedström, som lett förberedelsen i målet, en mellandom varigenom han avvisade statens invändningar om preskription.

Att preskription inte borde komma på fråga i detta fall angående ett sammanhängande händelseförlopp under 25 års tid, var enligt min rättsvetenskapliga bedömning alldeles klart, även om många jurister – påverkade av en extrem formalism i svensk rätt och utan egen analysförmåga – antagit annorlunda.

Rådmannen Hedström gick emellertid längre än vad jag gjort. I ett skarpsinnigt resonemang, starkt präglad av önskan om rättvisa, utvecklade han att statens preskriptionsinvändning stred mot kravet på proportionalitet enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter, som bekant en del av gällande svensk rätt.

Som rådmannen påpekade innebar preskriptionsinvändningen, att staten sökte hindra läkarnas enda försvarsåtgärd, skadeståndstalan, mot att de av Stockholms tingsrätt 1998 utpekats som likstyckare, samtidigt som de frikänkts från åtal för mord. Eftersom de frikändes från mord kunde domskälen inte överklagas och resning är heller inte möjlig.

Europakonventionen riktar sig enbart mot det allmänna, som har särskilda skyldigheter mot medborgarna. Rådman Hedströms nyskapande resonemang kan därför aldrig bli aktuellt utanför detta område.

Eftersom JK på hösten 2007 förklarade sig kunna överväga att återkalla preskriptionsinvändningen, om jag avgick som läkarnas ombud, var det f.ö. klart att användningen varit lättviktig. Staten har många gånger avstått från preskriptionsinvändningar för att inte hindra enskilda att få rättvisa.

Läkarnas liv har förstörts av det felaktiga påståendet om likstyckning, en gärning som skulle ha utgjort brott mot griftefrid. Åtal var heller inte möjligt, eftersom ev. ansvar för brott mot griftefrid redan var preskriberat, när läkarna i januari 1988 helt felaktigt åtalades för mord.

När staten nu ställts till ansvar, sökte JK åberopa preskription till statens fördel samtidigt som läkarnas liv förstörts p.g.a. påstående om ett preskriberat brott som de inte hade begått. Det är en svindlande brist på etisk balans i JK:s inställning.

I mellandomen (s. 30-32) utsatte domaren JK för svidande kritik. I stället för att inse sina försyndelser svarade JK med yrkandet, att den rättrådige domaren, Nils Hedström blivit jävig i målet genom att underkänna preskriptionsinvändningen. Enligt JK blev staten, när användningen underkändes, inte behandlad på samma sätt som andra parter i ett tvistemål. Visst, det är sant och det är själva poängen med statens särskilda skyldigheter mot medborgarna enligt den europeiska konventionen för mänskliga rättigheter. Konventionen har nämligen inte s.k. direkt effekt för enskildas skyldigheter inbördes.

I ett beslut den 5 augusti har Attunda tingsrätt förklarat att avslaget på preskriptionsinvändningen enligt mellandomen gjort rådmannen Hedström jävig. Motiveringarna för beslutet var formalistiska och ohållbara. Vad jag anfört bemöttes inte ens.

Inom Attunda tingsrätt organiserades attacken mot rådmannen Hedström av domstolens chef, lagmannen Erik Ternert. För att få hjälp tillkallade han för en "tremannasits" av domare en ganska nyutnämnd rådman Anders Erlman och, särskilt remarkabelt, lagmannen och chefen för Uppsala tingsrätt Erik Lempert. Det fanns inte stöd i 23 § tingsrättsinstruktionen för att förordna en domare från annan tingsrätt att delta i Attunda tingsrätts beslut i denna speciella fråga.

Beslutet att jävsförklara rådmannen Hedström är chikanerande för honom. Dessutom är jävsförklaringen ett uttryck för att rättsrötan i styckmordsfallet nu förs vidare genom försorg av lagmannen och chefen för en av landets största tingsrätter. Beslutet om jäv går inte att överklaga.

I en artikel i Expressen s. 4 den 27/8 avslöjar Anders Carlgren att Lambert och Ternert tydligen har spelat under täcket med varandra för att motverka läkarnas möjligheter att ställa staten till ansvar. Som skicklig administratör blev Ternert lagman för att slå ihop två tingsrätter till en, Attunda. Han är tydligen en domstolschef, som hellre vill försvara staten än

att ge enskilda människor rättvisa när skandalerna är så enorma som i styckmordsfallet. Detta oerhörda hade jag inte väntat mig av en domare i allmän domstol, men mönstret känns igen från tidigare försök att ge läkarna upprättelse.

Visserligen är Ternerts närmare motiv än så länge inte fullständigt utredda, men det det står redan klar att lagmannen i samspel med företrädare för JK varit väl så pådrivande som Göran Lambertz för att en jävsförklaring skulle komma till stånd. Detta måste ChefsJO utreda. Jag skall inom kort anmälan Ternert för tjänstefel och fråga om avsättning från domarämbetet.

●●●

Sverige har under de senaste 40 åren i många hänseenden åkt kana från att ha varit en god rättsstat till att bli en alltmera överpolitiserad maktstat.

Existensen av en rättsstat är en nödvändig förutsättning för demokrati. Demokrati är dock i princip varken en nödvändig eller ens tillräcklig förutsättning för en rättsstat.

Den politiska styrningen av rättssystemet visar vilka faror för rättsstaten som den svenska, demokratiska självtillräckligheten har kommit att medföra – i många hänseenden.

●●●

Nu måste regeringen, som tillsammans med justiteuskottet fått många påstötningar med dokumentation om skandalerna i styckmordsfallet, ingripa. Vakna! Skjut Göran Lambertz åt sidan. Han har genom sina ständiga framträdande på olika områden, innefattande både goda insatser och en del mycket olämpliga beslut, visat sig vara det svenska rättsväsendets överlägset ledande (J)uridiske (K)ameleont. Tag med regeringens allmakt över skadeståndsmålet. Se till att rättvisa äntligen skipas innan Sveriges anseende som rättsstat tillfogas alltför svårläkta skador.

Anders Agell
Professor emeritus i civilrätt

- Läs mera på ”www.andersagell.se”